



In dit artikel:

VOORBEREIDING OP MOGELIJKE EPIDEMIE

MOBILISATIE VAN DE BEVOLKING

QUARANTAINES: SLUITEND MAAR MENSELIJK

STIJGING VAN DE INFECTIECIJFERS, MAAR NIET EXPONENTIEEL

MAXIMALE ZORG VOOR ALLE PATIËNTEN OF “TE DUUR OM TE BEHANDELEN”?

FABRIKANTEN ZETTEN LEVERING BEADEMINGSTOESTELLEN AAN CUBA STOP

INTERNATIONALE SOLIDARITEIT: PRODUCT VAN REVOLUTIE

VOORBEREIDING OP MOGELIJKE EPIDEMIE

15 april — In tegenstelling tot alle andere landen in de wereld worden in Cuba de maatregelen om de verspreiding van het nieuwe coronavirus tegen te gaan op tijd genomen, dit wil zeggen op voorhand.

In februari en begin maart was men nog vóór het eerste bevestigde geval van besmetting met COVID-19 al volop bezig met actief opsporen van symptomen bij de bevolking, openen van isolatiecentra, klaarzetten van extra ziekenhuiscapaciteit, en bijscholen van het medisch en verzorgend personeel, binnen en buiten de ziekenhuizen.

Na nauwelijks een vijftigtal positieve gevallen kwamen er op 23 maart een quarantaine voor reizigers, algemene verdeling van mondmaskers, inperking van bovenlokaal vervoer, sluiting van scholen en maatregelen van sociaal afstandhouden – algemene en meer specifieke voor oudere werkers en gepensioneerden (zowel rusthuisbewoners als zelfstandig wonenden).

Tot nu toe (14 april einde van de dag) zijn er in Cuba in totaal 814 bevestigde besmettingen geweest, waarvan 637 nog actief zijn. 24 mensen zijn overleden.

De regering is van oordeel dat de verspreiding van de ziekte in Cuba sinds begin april overgegaan is van een fase met enkel individuele besmettingen afkomstig uit het buitenland naar een fase met beperkte lokale overdracht, maar nog altijd niet naar een epidemische fase waarbij mensen besmet worden zonder dat de besmettingsketens gekend zijn. Toch werden vanaf vrijdag 10 april vrij drastische maatregelen getroffen om het openbaar leven preventief in “epidemiemodus” te brengen. Alle verkeer dat niet direct dient voor gezondheidszorg, voor essentiële fabrieken en voor distributie van levensmiddelen en

essentiële goederen wordt stilgelegd. Je kan dus niet meer in je vrije tijd met je auto rondrijden of een taxi nemen en alle vaste trajecten van het openbaar vervoer zijn geschrapt.

De staat en de bedrijven moeten het medisch transport en al het woon-werkverkeer op een veilige manier organiseren. De laatste maand is al bewezen dat dit kan.

De grote winkelcentra in Havana en nog een heel aantal andere winkels worden gesloten. De distributie van voedingswaren en van zeep en schoonmaakproducten wordt geconcentreerd in de “bodega’s”, de lokale verdeelpunten van gerantsoeneerde basisproducten in de wijken, zodat mensen minder verre en minder verschillende verplaatsingen moeten doen voor hun inkopen. Voor andere artikelen moeten de gesloten winkels overschakelen op internetverkoop met thuislevering. Gaarkeukens met thuislevering van warme maaltijden voor senioren worden uitgebreid.



gaarkeuken voor de thuisbezorging van maaltijden aan alleenstaande bejaarden, El Carmelo, Havana, april 2020

Bijkomende ziekenhuiscapaciteit en verblijfplaatsen voor medisch personeel worden klaargemaakt en personeel opgeleid om in te springen voor het geval er een sterke piek in besmettingen zou komen eind april of eerste helft van mei. Inzet, na een korte opleiding, van een groot aantal bijkomende verplegers en dokters voor de behandeling van coronapatiënten is in Cuba mogelijk omdat er vooraf genoeg medisch personeel voorhanden is.



Cuba en de wereldwijde coronacrisis: de revolutie maakt het verschil

Cuba telt 9 artsen per 1.000 inwoners, meer dan dubbel zoveel als België of Nederland.

Cubaanse wiskundigen hebben berekend dat in het gunstigste geval, als het afstandhouden en de lokale quarantaines optimaal werken, het totaal aantal personen met actieve besmetting nooit hoger dan 1.000 zal klimmen. Een gemiddeld scenario zou tot 2.000 actieve infecties leiden, en een slecht tot 4.000 rond half mei.

Vanzelfsprekend werkt de regering bij de planning van bijkomende capaciteiten zoals altijd met dat slechtste scenario. (Elders in de wereld zullen “gezondheidseconomen” en “onafhankelijke” denktanks je voorrekenen dat dit niet “rendabel” of “efficiënt” is voor de kapitalistische economie.)

Maar tegelijk met de voorbereiding op een grote piek, “werken we eraan om geen piek te krijgen”, aldus de directeur epidemiologie van het ministerie van Volksgezondheid op 6 april.

MOBILISATIE VAN DE BEVOLKING

De strategie van regering en gezondheidsdiensten om maximaal levens te redden steunt nog steeds op het beletten van de verspreiding van het virus (snelle opsporing van alle positieve gevallen en isoleren van hun contacten om alle besmettingsketens door te knippen) en op het vroegtijdig behandelen van alle zieken.

De bevolking wordt door de regering en met campagnes in de pers en de media opgeroepen om zijn vrije tijd thuis door te brengen in plaats van op straat domino te spelen of bij vrienden en familie op bezoek te gaan, en om bij contacten met anderen mondkmaskers te dragen.

Tegelijk riep president Miguel Díaz-Canel bij het aankondigen op vrijdag 10 april van de nieuwe maatregelen iedereen op om na te denken hoe hij of zij concrete taken kan opnemen in zijn buurt in de strijd tegen de ziekte. Kinderen kunnen thuis hulp gebruiken nu de scholen gesloten zijn en de lessen via de televisie gegeven worden. Mensen moeten juiste informatie krijgen over de specifieke toestand in hun dorp of wijk...

Senioren moeten hun inkopen, medicamenten en warme maaltijden aan de deur geleverd krijgen zodat ze volledig thuis kunnen blijven. In verschillende wijken van Havana hebben werkers uit de cultuursector, die nu tijdelijk werkloos zijn door de sluiting van concertzalen en



Cuba en de wereldwijde coronacrisis: de revolutie maakt het verschil

theaters, zich opgegeven om hieraan mee te helpen.

Arbeiders van bedrijven die door de coronacrisis gesloten zijn krijgen de eerste maand hun volledig loon doorbetaald en daarna 60% van hun loon. Dat geldt bijvoorbeeld voor de arbeiders in de hotelsector, werkloos geworden door het stilvallen van het toerisme in maart. De overheid, de bedrijfsleidingen en de vakbonden moedigen hen evenwel aan om ander werk te aanvaarden en gaan ernaar op zoek.

Op 14 april kondigde de hotelketen Cubanacan aan dat een brigade arbeiders van een groot hotel dienst neemt als logistiek medewerkers in het Instituut voor Tropische Geneeskunde Pedro Kouri in Havana. Deze instelling is tegelijk ook een gespecialiseerd ziekenhuis waar veel van de ernstig zieke COVID-19-patiënten behandeld worden. Zoals in alle ziekenhuizen zijn er extra werkers nodig om het gebouw meer en intensiever schoon te maken en te ontsmetten.

Werkerscollectieven van andere hotels hebben zich ook al bij het ministerie van Volksgezondheid aangemeld om aan de slag te gaan in de strijd tegen het coronavirus. Het is de revolutie die maakt dat de Cubaanse regering bij het nemen van maatregelen tegen de ziekte en zijn zware economische gevolgen de hele bevolking kan mobiliseren, terwijl in een aantal andere landen de gezondheids crisis en de economische crisis een politieke crisis veroorzaken omdat de regeringen geen antwoord hebben, aldus nog Díaz-Canel op 10 april.



woonwijk in quarantaine, Matanzas

foto: ACN

QUARANTAINES: SLUITEND MAAR MENSELIJK

Verplichte isolatie- en quarantainemaatregelen worden enkel opgelegd op een gerichte manier aan mensen die contact gehad hebben met besmette personen en in buurten of dorpen waar een begin van lokale uitbraak vastgesteld werd.

De bedoeling van de quarantaines is te vermijden dat symptoomloze positieve gevallen andere mensen zouden besmetten voor ze zelf getest en gehospitaliseerd zijn.

Deze strategie is natuurlijk enkel mogelijk omdat men er in februari en begin maart op tijd aan begonnen is, en het virus ondertussen niet ongecontroleerd verspreid is.

De quarantaines worden op een ernstige en sluitende, maar tegelijk menselijke manier uitgevoerd, zoals blijkt uit volgend concreet voorbeeld. In twee woonblokken van een dichtbevolkte wijk in de stad Matanzas zijn vorige week respectievelijk vier en twee positieve tests afgenomen. Daarop werd beslist om vanaf vrijdagmorgen 10 april de 16 woonblokken van de wijk, met ruim 300 appartementen en bijna 3000 bewoners, in quarantaine te plaatsen.

De twee dagen vóór het ingaan van de quarantaine werd de wijk geleidelijk afgesloten, alle appartementen ontsmet, de gezondheidstoestand van alle bewoners opgelijst en COVID-19-



Cuba en de wereldwijde coronacrisis: de revolutie maakt het verschil

testen afgenomen van een groep bewoners van de twee “besmette” blokken. De lagere school van de wijk is omgevormd tot coördinatiecentrum.

Voedsel, geneesmiddelen en kaarten met bel- en datakrediet worden verdieping per verdieping aan de deur van de appartementen bezorgd. Twee liter ontsmettingsvloeistof per familie en twee mondmaskers per persoon zijn verdeeld. Elke dag krijgen de gezinnen een nieuwe vuilniszak en wordt het afval opgehaald.

(Vanzelfsprekend komt ook elke dag medisch personeel aan elke deur kloppen om de bewoners naar hun gezondheidstoestand te vragen – maar dat gebeurt nu bij gemiddeld 8 miljoen van de 11 miljoen inwoners van Cuba, niet enkel bij de mensen in quarantaine of de risicogroepen.)

Het aantal wijken en dorpen die op deze manier in afzondering zijn, is de afgelopen week toegenomen tot een twintigtal.

Daarentegen is het aantal mensen die op basis van hun individueel dossier in thuisisolatie of in isolatiecentra zitten gedaald van meer dan 30.000 einde maart tot ongeveer 14.000 op 11 april.

Er is in die tijd vooruitgang geboekt bij het focussen op de juiste doelgroepen, onder andere dank zij de grote inspanningen van de laboratoria om de testcapaciteit op te drijven.

Op basis van het enorme werk van contactopsporing en -isolatie dat de afgelopen maand verricht is, zijn er goede redenen om aan te nemen dat de nog niet ontdekte gevallen en bijkomende gevallen grotendeels zullen gevonden worden bij de groep van mensen die al gehospitaliseerd zijn voorlopig zonder positieve test (zo'n 1.800), ofwel symptomloos zijn maar dagelijks medisch opgevolgd worden in isolatiecentra of thuisquarantaine (ongeveer 14.000), ofwel in een wijk of dorp in quarantaine wonen.

Deze komende nieuwe positieve gevallen zullen dus in de dagen voor hun ontdekking geen of weinig andere mensen besmet hebben.

STIJGING VAN DE INFECTIECIJFERS, MAAR NIET EXPONENTIEEL

Tot op dinsdagavond 14 april zijn er 814 bevestigde besmettingen met COVID-19 geweest in



Cuba. Daarvan zijn er 24 mensen gestorven, en 15 patiënten zijn in kritieke of ernstige toestand. In totaal 637 besmettingen zijn nog actief, 151 mensen zijn genezen en 2 buitenlandse patiënten geëvacueerd.

Bij de besmette mensen zijn ook 25 gezondheidswerkers (cijfer van 6 april).

Sinds maandag 6 april is er voorlopig geen opgaande lijn meer in het aantal nieuwe positieve gevallen per dag. Het schommelt sindsdien rond een gemiddelde van 50. De week voordien lag het dagtotaal tussen 20 en 36, en tot 24 maart was het niet hoger dan 10.

De totale cijfers zullen in ieder geval nog flink stijgen in komende weken, maar niet noodzakelijk exponentieel.

Het valt op dat terwijl in gemeenten onder quarantaine nauwelijks nog positieve gevallen opduiken, op 13 en 14 april 70% van de nieuwe positieve gevallen uit de grootstad Havana komen. Het gevaar voor een epidemische uitbraak, of minstens voor een sterke piek, zou wel eens hier kunnen schuilen.

Sinds 3 april ligt het aantal diagnostische labotesten (zogenaamde PCR-testen) in Cuba tussen 1000 en 2100 per dag, tegenover niet meer dan 100 per dag twee weken eerder.

Samen met sinds kort beschikbare sneltesten op bloed (niet sluitend, maar wel een indicatie gevend) laat dit toe heel wat meer “verdachte” mensen zonder symptomen te testen en de positieve gevallen sneller te vinden.

Op 14 april meldde het ministerie van Volksgezondheid in zijn dagelijkse persconferentie dat Cuba volop bijkomende voorraden van testkits en sneltesten probeert in te kopen, maar dat de economische oorlog die de Verenigde Staten tegen Cuba voert de zaken bemoeilijkt.

Alle positieve gevallen worden opgenomen in het ziekenhuis, ook al zijn de symptomen afwezig of gering. In geval van afwezige of verdwenen symptomen wordt twee weken na de bevestiging van de besmetting nogmaals getest en pas dan ontslagen indien negatief.

Wie ontslagen wordt na een ziekenhuisopname voor COVID-19 (al dan niet na eerst besmet geweest te zijn), moet nog twee weken in thuisisolatie blijven.

Bij de genezen patiënten vorige week was er ook een Canadese toerist en een Franse toerist van 72 jaar met onderliggende gezondheidsproblemen, die een tijdlang op intensieve zorgen lag.

Het aantal doden, 24 in totaal op 14 april, bedraagt 2,9% van het aantal besmettingen.

Hoewel deze mortaliteit vergeleken met internationale cijfers vrij laag is, vindt de Cubaanse overheid dat dit beter zou kunnen. Een deel van de overleden en kritieke patiënten zijn in feite te laat ontdekte gevallen, bijvoorbeeld omdat van een aantal eerdere besmettingen te weinig contacten zijn opgespoord.

In tegenstelling tot veel andere landen wordt de dodentol van COVID-19 in Cuba niet onderschat. Alle mensen die met acute of secundaire longaandoeningen overlijden worden alsnog getest op COVID-19 zodat bij positief resultaat hun contacten opgespoord kunnen worden. Bij twijfel over de juiste doodsoorzaak van bijvoorbeeld besmette terminale kankerpatiënten wordt COVID-19 als oorzaak weerhouden.

Dat mensen in hun woning of rusthuis aan COVID-19 overlijden zonder dat ze gehospitaliseerd of dikwijks zelfs zonder dat ze adequaat verzorgd worden, en dan niet in de statistieken worden opgenomen (Nederland) of enkel als vermoedelijke gevallen (België) is in Cuba niet denkbaar.



6 april, Holguin. "Dank u, Cuba! Viva Cuba!" roept een genezen Canadese toerist



MAXIMALE ZORG VOOR ALLE PATIËNTEN OF “TE DUUR OM TE BEHANDELEN”?

Zodra de bevestigde COVID-19-patiënten in Cuba lichte symptomen vertonen zoals hoest, krijgen ze Interferon Alfa 2b (“Cubaans” interferon) toegediend in combinatie met lopinavir-ritonavir (merknaam Kaletra).

Hoewel dit gezien het recente opduiken van het nieuwe coronavirus nog niet vaststaat, wordt toch vermoed dat deze virusremmers zoals bij andere virusziekten ook een gunstig effect hebben bij COVID-19, vooral indien vroegtijdig in het ziekteverloop toegediend. De nevenwerkingen zoals diarree en hoofdpijn worden erbij genomen.

Aangezien in Cuba alle positieve gevallen gehospitaliseerd zijn, niet enkel de ernstige, kan medicatie, ook intraveneuze zoals interferon, vroeg opgestart worden.

Uit een klinische proef in Wuhan begin dit jaar bleek geen gunstig effect van lopinavir-ritonavir (zonder interferon) op een groep patiënten in gevorderd stadium van de ziekte. Interferon Alfa 2b is in China ook gebruikt bij COVID-19-patiënten, maar daarover zijn geen resultaten gepubliceerd.

Ook de nieuwe virusremmer die het meest beloftevol is voor behandeling van COVID-19, Remdesivir van de Amerikaanse firma Gilead, is waarschijnlijk het meest effectief indien vroeg na de besmetting toegediend.

Op basis van de beperkte ervaringen met Remdesivir de laatste maanden maakt Stanley Perlman, onderzoeker van coronavirussen aan de Universiteit van Iowa (VS) volgende bedenking, zeer typerend voor hoe over gezondheidszorg in onze kapitalistische wereld nagedacht en beslist wordt: “Je zou een geneesmiddel zoals dit aan alle mensen willen geven die binnenkomen met lichte symptomen. Maar dat kan je niet doen want het is een intraveneus geneesmiddel, het is duur en 85 van de 100 gevallen hebben het niet nodig.” In Cuba krijgen alle patiënten voor gelijk welke ziekte de beste behandeling waarover het land kan beschikken, ongeacht de kost of kansberekeningen over bij hoeveel patiënten het maar helpt. Overwegingen zoals “het is niet bewezen dat Kaletra en interferon helpen” of “ze helpen niet in 85% van de gevallen” worden niet gemaakt – zolang niet bewezen is dat deze middelen niet helpen, en er geen betere voorhanden zijn, zullen alle patiënten ze krijgen. Als volgende maand of volgend jaar bewezen zou zijn dat bijvoorbeeld Remdesivir in veel gevallen goed helpt, zal Cuba het ongetwijfeld proberen te importeren. Het kan dan aan



COVID-19-patiënten met lichte symptomen intraveneus toegediend worden, zoals interferon nu, zonder problemen aangezien ze allemaal gehospitaliseerd worden, ongeacht de “kost”. Ook als achteraf blijkt dat maar 15% het echt nodig hebben...

FABRIKANTEN ZETTEN LEVERING BEADEMINGSTOESTELLEN AAN CUBA STOP

Of Cuba dat Remdisivir zal mogen kopen is nog maar de vraag. In 2019 is niet één Amerikaans of niet-Amerikaans bedrijf in de VS bereid gebleken door Cuba bestelde geneesmiddelen of medisch materiaal te leveren, ondanks beweringen van de VS-regering dat het handelsembargo tegen Cuba niet van kracht is voor de gezondheidszorg. “Het Leven Ondersteunen is ons mantra”, zo begint, hoofdletters inbegrepen, de thuispagina van de website van Vyaire Medical Inc. Verder staat de website, zoals die van honderden gelijkaardige bedrijven, bol van de gloedvolle betogen waarom hun producten de beste zijn die ziekenhuizen kunnen kopen om COVID-19 te bestrijden. Prijslijsten staan er niet bij. Onlangs kreeg de Cubaanse importfirma voor medisch materiaal bericht van dit Amerikaans bedrijf dat de Zwitserse firma’s IMT Medial AG en Acutronic AG voortaan geen beademingstoestellen meer zullen leveren aan Cuba. Deze firma’s, tot nu toe de voornaamste leveranciers van Cuba, zijn recent overgenomen door Vyaire Medical. Cuba is de huidige coronacrisis niet ingegaan vanuit een “normale” situatie maar met al maanden durende tekorten aan brandstof en schaarste van een aantal basisproducten in de winkels. Dit na een jaar van verscherping van de 60 jaar oude economische oorlog door de Verenigde Staten: financiële sancties en sabotage van het internationaal betalingsverkeer van Cuba; poging tot “drooglegging” van Cuba inzake olie-invoer en andere vormen van sabotage van de handel tussen Cuba en derde landen.

Op dit ogenblik beleeft Cuba ook een hittegolf met recordtemperaturen van 39 graden. Op Paaszondag waren er bosbranden in de buitenwijken van de stad Santa Clara. Maandag een andere brand in de provincie Matanzas, in de buurt van een chemiebedrijf. De langdurige droogte houdt aan, met problemen voor de drinkwatervoorziening tot gevolg.



bosbrand in Santa Clara, Cuba, 12 april

foto: Abel Falcón Curi-CMHW

INTERNATIONALE SOLIDARITEIT: PRODUCT VAN REVOLUTIE

Behalve de 28.000 Cubaanse artsen en verpleegkundigen die al voor de coronacrisis in het buitenland actief waren, zijn tot nu toe zo'n 1.200 bijkomende gezondheidswerkers naar een twintigtal landen uitgestuurd specifiek om bij de coronabestrijding te helpen.

Na Lombardije sinds midden maart is op 12 april een tweede Cubaanse brigade in Italië aangekomen. Ze gaat aan de slag in de regio Piëmonte (Turijn), ook in het noorden.



Cubaanse dokters en verplegers komen aan in het ziekenhuis van Andorra (31 maart)

Op 30 maart is een Cubaanse brigade van 39 dokters, verplegers en logistiek medewerkers in Andorra aangekomen. Dit kleine landje in de Pyreneeën telde op dat ogenblik al 500 COVID-19-besmettingen en 20 doden op een bevolking van 76.000.

De laatste week zijn ook brigades naar Angola en Togo in Afrika gestuurd.

De Amerikaanse diplomatie voert een lastercampagne over de zogenaamde slechte arbeidsvoorwaarden van de Cubaanse dokters in de hoop landen ervan te doen afzien om Cubaanse hulp te vragen voor de strijd tegen het coronavirus. Zonder veel succes.

“We zijn geen slaven, we gaan vrijwillig om onze solidariteit aan te bieden, om mensen te genezen die het nodig hebben om het even waar,” zei dr. Eduardo Roperro, hoofd van de ‘coronabrigade’ in Jamaica aan de Cubaanse krant *Juventud Rebelde*.

Zelfs de Amerikaanse televisiezender CNN moest onlangs erkennen dat “Cuba een groeiende bijdrage levert aan de strijd tegen de [coronavirus]pandemie.” Maar volgens CNN is deze “uiterst efficiënte ... noodhulp” een product van de “hypercentralisatie” van de Cubaanse regering.

De verklaring die een leider van de Cubaanse revolutie, Ernesto Che Guevara, 60 jaar geleden gaf snijdt meer hout: “Om een revolutionaire dokter te zijn, moet er eerst een revolutie zijn.”

Net zoals de maatregelen die de regering in Cuba kan nemen om het verlies aan mensenlevens door de ziekte drastisch te beperken, steunen ook de internationalistische missies op de mobilisatie, het bewustzijn en de capaciteiten van een bevolking die zichzelf omgevormd heeft doorheen 60 jaar socialistische revolutie.

Leonardo Fernández, een 68-jarige specialist in intensieve zorg die verschillende opdrachten als vrijwilliger in het buitenland achter de rug heeft, waaronder vijf jaar geleden de strijd tegen ebola in West-Afrika, vatte het als volgt samen bij zijn vertrek vorige maand naar een veldhospitaal in Noord-Italië: “We hebben een revolutionaire plicht te vervullen, en dus nemen we onze schrik met twee handen vast en leggen die naast ons neer.”



Rode Zone: Cuba en de strijd tegen ebola is in het Engels en het Spaans te koop bij de Vrienden van Cuba. Het boek telt 263 blz. plus 16 blz. foto's. De prijs is 16 euro plus 4 euro verzendkosten.

Om te bestellen schrijft u 20 euro over op rekening BE60 9730 9561 6570 van “Vrienden van Cuba regio

Antwerpen”. Vermeld uw adres en de gewenste taal op de overschrijving of stuur een mailtje naar antwerpen@cubamigos.be.